

BỘ TÀI CHÍNH

Số: 8088/BTC-TCNH
V/v trả lời ý kiến, kiến nghị của cử
tri tại kỳ họp thứ 7, QH khoá XIII

CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM
Độc lập - Tự do - Hạnh phúc

Hà Nội, ngày 18 tháng 06 năm 2014

Kính gửi: Đoàn đại biểu Quốc hội thành phố Hồ Chí Minh

Bộ Tài chính xin trả lời kiến nghị của các doanh nghiệp do Đoàn đại biểu Quốc hội chuyển đến tại văn bản số 118/ĐB-TH ngày 26/05/2014 như sau:

Nội dung kiến nghị:

Về việc phát hành trái phiếu Chính phủ: Doanh nghiệp kiến nghị nên ưu tiên bán cho người dân trước nhằm huy động nguồn lực (tiền, vàng) trong dân còn rất lớn để đưa vào hoạt động phục vụ sản xuất – kinh doanh. Doanh nghiệp cho rằng hiện nay lãi suất đầu vào liên tục giảm vì vậy khi Chính phủ phát hành trái phiếu của nhà nước ra bao nhiêu thì các ngân hàng “ôm” hết (vì lãi suất trái phiếu cao hơn lãi suất huy động tiết kiệm).

Bộ Tài chính xin trả lời:

1. Về khuôn khổ pháp lý

Theo quy định của pháp luật, việc phát hành TPCP được thực hiện theo quy định tại Luật Ngân sách Nhà nước, Luật Quản lý nợ công, hướng dẫn chi tiết tại Nghị định số 01/2011/NĐ-CP ngày 05/01/2011 về phát hành trái phiếu Chính phủ, trái phiếu được Chính phủ bảo lãnh và trái phiếu chính quyền địa phương và Thông tư số 17/2012/TT-BTC ngày 08/02/2012 về hướng dẫn phát hành trái phiếu Chính phủ tại thị trường trong nước. Theo đó, việc phát hành trái phiếu Chính phủ được thực hiện theo 4 phương thức gồm: (i) đấu thầu phát hành; (ii) bảo lãnh phát hành; (iii) đại lý phát hành; (iv) bán lẻ trái phiếu. Trong đó, 2 phương thức (i) và (ii) chủ yếu dành cho nhà đầu tư có tổ chức bao gồm các ngân hàng thương mại, công ty bảo hiểm, quỹ đầu tư; và 2 phương thức (iii) và (iv) chủ yếu dành cho nhà đầu tư nhỏ lẻ, theo đó các nhà đầu tư cá nhân, người dân có thể trực tiếp mua trái phiếu Chính phủ.

2. Về thực tế triển khai

- Thực tế triển khai từ năm 1990 đến nay, việc phát hành trái phiếu Chính phủ trong giai đoạn đầu được Bộ Tài chính thực hiện theo phương thức bán trực tiếp cho người dân, sau đó chuyển dịch dần sang phương thức bán cho nhà đầu tư tổ chức cùng với sự phát triển của thị trường tài chính và thông lệ quốc tế. Từ năm 2000 đến nay, Bộ Tài chính chủ yếu phát hành trái phiếu Chính phủ cho nhà đầu tư tổ chức (ngân hàng thương mại, công ty bảo hiểm, quỹ đầu tư). Đây cũng là xu hướng phù hợp với thông lệ quốc tế.

- So sánh giữa các hình thức phát hành thì phương thức đấu thầu bảo lãnh phát hành có hiệu quả hơn so với phương thức đại lý và bán lẻ, vì các lý do chủ yếu sau:

+ Phương thức đấu thầu và bảo lãnh phát hành giúp Ngân sách nhà nước có thể huy động được một khối lượng vốn lớn trong thời gian ngắn, trong khi đó phương thức đại lý và bán lẻ có khả năng huy động vốn hạn chế, thời gian kéo dài.

+ Chi phí cho phương thức đấu thầu và bảo lãnh phát hành thấp hơn so với phương thức đại lý và bán lẻ do không phải tổ chức mạng lưới bán lẻ trái phiếu và in bảo quản chứng chỉ trái phiếu (có giá trị và mức độ bảo quản chống làm giả như tiền) như trước đây.

+ Phương thức đấu thầu và bảo lãnh phát hành có tính chất cạnh tranh lãi suất nên lãi suất phát hành thường được điều hành linh hoạt phù hợp với biến động thị trường và ở mức thấp. Đối với trường hợp phát hành theo phương thức bán lẻ, lãi suất phát hành cố định trong một thời gian.

+ Tạo điều kiện cho thị trường trái phiếu phát triển do khối lượng phát hành qua phương thức đấu thầu và bảo lãnh phát hành lớn hơn theo từng năm so với phương thức đại lý và bán lẻ.

- Ngoài ra, việc Bộ Tài chính không phát hành trái phiếu Chính phủ theo phương thức bán lẻ chủ yếu là do (i) trái phiếu Chính phủ thường có kỳ hạn dài trên 2 năm và không có chương trình rút gốc trước hạn; (ii) lãi suất trái phiếu Chính phủ thấp hơn lãi suất tiền gửi tiết kiệm; (iii) mức độ linh hoạt kém hơn so với các sản phẩm tiền gửi của các ngân hàng thương mại. Các lý do này là nguyên nhân khiến cho người dân thích đầu tư vào tiền gửi tiết kiệm hơn là đầu tư vào trái phiếu.

3. Về kinh nghiệm quốc tế

Các quốc gia trên thế giới đều tập trung vào việc phát hành trái phiếu Chính phủ cho các nhà đầu tư tổ chức (ngân hàng, quỹ đầu tư và công ty bảo hiểm), khối lượng huy động trái phiếu Chính phủ từ người dân rất hạn chế. Người dân có thể đầu tư gián tiếp vào trái phiếu Chính phủ thông qua khoản tiền gửi tại các ngân hàng thương mại, các quỹ đầu tư vào trái phiếu Chính phủ, hoặc mua bán trái phiếu trên thị trường thứ cấp.

4. Về khả năng tham gia của nhà đầu tư cá nhân

- Xuất phát từ thực tế phát hành và kinh nghiệm quốc tế, việc phát hành như hiện nay (đấu thầu) là vừa đảm bảo cho Chính phủ huy động vốn hiệu quả (đạt khối lượng cao với mức chi phí phát hành thấp) vừa vẫn đảm bảo người dân có thể đầu tư gián tiếp vào trái phiếu Chính phủ thông qua khoản tiền gửi tại các ngân hàng thương mại (các ngân hàng đầu tư vào trái phiếu Chính phủ với vai trò là tổ chức tài chính trung gian).

- Ngoài ra, các nhà đầu tư nhỏ lẻ bao gồm nhà đầu tư cá nhân vẫn có khả năng tham gia mua trái phiếu Chính phủ: (i) Trên thị trường sơ cấp: nhà đầu tư

cá nhân có thể ủy thác đặt thầu thông qua các thành viên đầu thầu trái phiếu Chính phủ được Bộ Tài chính công nhận (hiện gồm 24 thành viên là các ngân hàng thương mại và công ty chứng khoán); (ii) Trên thị trường thứ cấp: mua lại trái phiếu Chính phủ từ các nhà đầu tư trái phiếu. Trường hợp cần huy động nguồn lực trực tiếp từ người dân, ví dụ cho các dự án có tính chất xã hội cao, trên phạm vi toàn quốc, Bộ Tài chính sẽ phát hành thêm qua phương thức bán lẻ trái phiếu, ví dụ như chương trình phát hành công trái năm 2005 để đầu tư cho giáo dục và y tế.

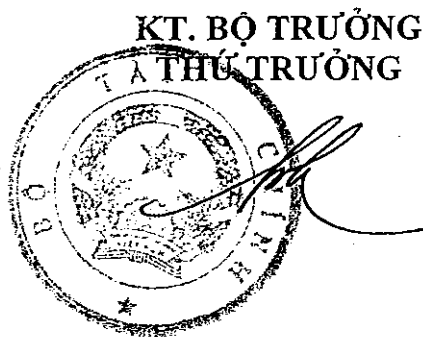
5. Tổng hợp đánh giá chung

Xuất phát từ khung khổ pháp lý và thực tế triển khai nêu trên, theo Bộ Tài chính, nhận định cho rằng khi Chính phủ phát hành trái phiếu ra bao nhiêu thì các ngân hàng “ôm” hết vì lãi suất trái phiếu cao hơn lãi suất huy động tiết kiệm là chưa chính xác. Lãi suất phát hành trái phiếu Chính phủ đang thấp hơn nhiều so với lãi suất tiền gửi tiết kiệm, cụ thể trong tháng 6/2014, lãi suất phát hành trái phiếu Chính phủ bình quân kỳ hạn 1 năm, 2 năm và 3 năm là 4,85%/năm, 5,65%/năm và 6,21%/năm; trong khi đó lãi suất tiền gửi kỳ hạn trên 1 năm tại nhóm các ngân hàng nhà nước là khoảng 7,3%/năm và tại nhóm các ngân hàng thương mại cổ phần là khoảng 7,7 – 7,8%/năm. Vì vậy, người dân gửi tiền tiết kiệm vẫn có lợi hơn là mua trái phiếu Chính phủ. Ngân hàng thương mại với tư cách là tổ chức trung gian tài chính có nhiệm vụ huy động vốn (nhỏ lẻ) để cho vay; trong khi vốn nhàn rỗi của ngân hàng chưa giải ngân có thể đầu tư vào trái phiếu Chính phủ - một công cụ nợ không có rủi ro, nhằm mục tiêu quản lý dòng tiền và tìm kiếm lợi nhuận.

Bộ Tài chính xin trả lời để Đoàn đại biểu Quốc hội thành phố Hồ Chí Minh thông báo cho cử tri được biết. Xin trân trọng cảm ơn./qm/

Nơi nhận:

- Như trên;
- Ban Công tác đại biểu – UBTVQH;
- Ban Dân nguyện - UBTVQH;
- Đoàn đại biểu Quốc hội thành phố Hồ Chí Minh;
- Đ/c Chủ nhiệm Văn phòng Quốc hội;
- Đ/c Bộ trưởng, Chủ nhiệm VPCP;
- Bộ Kế hoạch và Đầu tư;
- Vụ công tác đại biểu – VPQH;
- Vụ Phục vụ Hoạt động giám sát – VPQH;
- Văn phòng Chính phủ (Vụ III);
- Văn phòng Bộ (03);
- Kho bạc Nhà nước;
- Lưu: VT, TCNH.(22b)

TRẦN XUÂN HÀ